

toczą się w mieście do godzin wieczornych, kiedy to przyjazd piechoty decyduje o zwycięstwie Polaków. Wilno po trzy i pół miesiąca panowaniu bolszewickim powraca do Małdy. 8 X 1920 roku Wilno zajęte zostaje przez grupę gen. Zeligowskiego. Nastąpiło to po utarczce z wojskami litewskimi pod Jaszunami oraz po rozbiciu przez mjr. Zyndram-Kosiński oddziałów nieprzyjacielskich pod Waka.

Dyneburg 3 I 1920

O świcie, trzeciego stycznia 1920 roku, 1 i 3 dywizje piechoty legionów dowodzone przez gen. Edwarda Smiętego-Rydzę, podejmują wspólnie z oddziałami litewskimi ofensywę na Dyneburg. Po południu bolszewicy zostają wyparci z miasta.

Kijów 7 V 1920

Zajęcie Kijowa było ukoronowaniem polskiej ofensywy na Ukrainie, która rozpoczęła się 25 kwietnia 1920 roku. Uderzenie polskie wprowadzono głównie na XII armię sowiecką. Trzecia armia Rydza-Smiętego ruszyła na Zytomierz, druga armia gen. Listowskiego na Berdyczów. Grupa gen. Rybaka gen. Iwaszkiewicza uderzyła na XIV armię rosyjską i opanowała węzeł kolejowy Zmierzynka. W ciągu kilku dni Armia Czerwona została rozbita i straciła kilkanaście tysięcy jeńców.

Borodziańska 11 - 13 VI 1920

Wobec zagrożenia południowego skrzydła przez Budzionnego i grupę Jakira, III armia gen. Smiętego-Rydzę, opuszcza Kijów. Sowieci usiłują zagrozić odwrót pod Borodziańską nad rzeką Dźwiż. W dniach 11-13 czerwca, trzy pułki 1.5 i 6 / 1 Dywizji Piechoty Legionów wsparte przez 1 pułk artylerii polowej legionów rozbijają tę przeszkodę, wywalczając przejście na Zachód dla całej armii.

Chorupań pod Dubnem 19 VII 1920 rok

19 lipca 1920 roku był dniem, który zakończył okres krwawych walk toczonych przez 18 Dywizję Piechoty gen. Krajowskiego z bolszewicką Armią Konną dowodzoną przez Siemiona Budzionnego. W bojach pod Dubnem i Chorupań szczególnie wyróżnił się 49 Pułk Piechoty, który utrzymał swe pozycje mimo kilkunastokrotnych szarż pułków kozackich. Oddział utracił jednak w czasie kilkunastodniowych zmagania 500 żołnierzy i 20 oficerów. Dzień 19 lipca uznany został za dzień święta pułkowego 49 pp.

Nastasów pod Tarnopolem 29 VII - 4 VIII 1920

Bitwa odwrotowa stoczona przez oddziały 12 Dywizji Piechoty pod dowództwem płk. Januszajtisa w rejonie Nastasów - Mikuklince nad Sereciem / 12 DP wchodziła w skład 6 armii gen. Iwaszkiewicza. W walkach tych, Nastasów przechodził kilkakrotnie z rąk do rąk. Znaczącą rolę w zmaganiach z bolszewikami odegrał 1 pułk czołgów, wchodzący w skład grupy uderzeniowej 12 DP.

Radzymin Ossów 13 - 15 VIII 1920 roku

Ciężkie walki stoczone na przedmieściach Warszawy. Bitwa rozpoczęła się 13 sierpnia natarciem dwóch dywizji sowieckich / 21 i 27 / na Radzymin. Na skutek przełamania obrony na odcinku 46 Pułku Piechoty, 11 Dywizja Piechoty wycofuje się z miasta. Następnego dnia, w obecności premiera Witosa i innych członków

ządu, 1 Dywizja Litewsko-Białoruska w brawurowym ataku odbija Radzymin. Jednakże pod naciskiem bolszewików Polacy ponownie zostają zmuszeni do oddania miasta. W tym samym czasie przełamane zostały linie przedmościa pod Ossowem, gdzie poległ kapelan 236 Ochotniczego Pułku Piechoty, składającego się z uczniów szkół warszawskich: ks. Ignacy Skorupka. Pułk stracił w walkach 70 procent stanu.

Tablica IV Borkowo pod Nasielskiem 14 - 15 VIII 1920

Boj stoczony przez V Armię gen. Sikorskiego z 15 armią sowiecką i dwoma dywizjami 3 armii sowieckiej o rzekę Wkrę. Dzień 14 sierpnia zakończył się utratą przyczółka mostowego Borkowo, bronionego przez Brygadę Syberyjską pod dowództwem płk. Rumszy. W nocy z 14 na 15 sierpnia do walki wchodzi 9 Dywizja Piechoty Natarcie zakończone zostaje wyrzuceniem bolszewików za Wkrę. Zajęcie i utrzymanie Borkowa zahamowało ofensywę 3 armii radzieckiej, a także zadecydowało o zajęciu 16 sierpnia Nasielska przez 9 Dywizję Piechoty.

Sarnowa Góra pod Ciechanowem 16 - 20 VIII 1920

Dalszy ciąg walk nad Wkrę. Bitwa pod Sarnową Górą rozpoczęła się natarciem 33 dywizji bolszewickiej na pozycje 42 pp. Pułk nie wytrzymał nierównej walki i utracił połowę stanu bojowego, wycofał się. W czasie kilkunastodniowych walk Sarnowa Góra przechodziła z rąk do rąk. Ostatecznie została zajęta i utrzymana przez 49 pp.

Przasnysz 21 - 22 VIII 1920

Zajęcie Przasnysza miało na celu odcięcie dróg odwrotowych cofających się dywizji Bolszewickich, wchodzących w skład 4 armii. Początkowo miasto zostaje zajęte przez Polaków, a następnie w wyniku kontruderzenia Rosjan - utracone. Ostatecznie Przasnysz odbija Dywizja Ochotnicza płk. Koca.

Komarów - Hrubieszów 30 VIII - 11 X 1920

Bitwa pod Komarowem jest największym starciem kawaleryjskim XX wieku. Polska Dywizja Kawalerii, dowodzona przez płk. Rómmla, rozbita w dniu 31 sierpnia dwie dywizje kawalerii radzieckiej wchodzące w skład Armii Konnej Budzionnego. Po stronie polskiej walczyło 6 pułków jazdy, którym sowieci przeciwstawili 20 takich oddziałów. Następnego dnia, 1 września 1920 roku, częściowo zniszczona Armia Konna, uderza na Hrubieszów i przedziera się przez obronę polską na wschód. Wielkie straty w czasie bojów o Hrubieszów ponosi 4 Pułk Piechoty Legionów - ślegają one 60 procent stanu.

Kobryń 14 - 15 IX 1920

Zwycięska bitwa 16 Dywizji Piechoty z oddziałami 4 armii bolszewickiej. W walkach w tym rejonie szczególnie odznaczyli się: 63 Torunski pp., 65 Stargardzki pp i 57 pp. i 64 Grudziądzki pp.

Dytlatyn 16 IX 1920

Boj obronny III batalionu, 13 Pułku Piechoty, wspieranego przez baterię artylerii górskiej, Stoczony z całą bolszewicką brygadą kawalerii, wspierana przez oddziały piechoty i artylerii, przebijające się na wschód. Polski batalion bronił wzgórze 385 / nazwanego później polskimi Termopilami / i odparł pięć szarż czerwonej konnicy. Dopiero ogień artylerii nieprzyjacielskiej rozerwał, około godziny 13 zwarty front naszych żołnierzy. Utworzyły się wtedy poszczególne grupy walczących, które były się do godziny 16. Z batalionu zostało przy życiu zaledwie kilku żołnierzy. Poległo 97, zaś 86 rannych i wziętych do niewoli, wymordowali na miejscu bolszewicy. Zgineli ponadto wszyscy artylerzyści.

Brzostowice 20 IX 1920

Uderzeniem 3 Dywizji Piechoty na Brzostowice i Grodno, rozpoczęta została wielka operacja zaczepna Wojska Polskiego, która przeszła do historii pod nazwą "bitwy niemieckiej". Założeniem operacji było, przy związaniu Rosjan natarciem 3 DP, przerzucenie wojsk przez Niemcy, obejście nieprzyjaciela, a tym samym odcięcie dróg odwrotowych Sowietom. Całością przedsięwzięcia kierował Marszałek Piłsudski. Brzostowice zostały wzięte 21 września przez 7 Pułk Piechoty Legionów. Walki w rejonie Brzostowic trwały jednak nadal, aż do 23 września, kiedy to bolszewickie wojska odwrotowe skupione nad Świsłoczą, zostały ostatecznie rozgromione.

Grodno - Obuchowo 20 - 25 IX 1920

Natarcie na Grodno / 20 IX / rozpoczęła Dywizja Ochotnicza wsparta przez Dywizję Górską. Walki o dobrze umocnione miasto trwały do 25 IX. Polacy, po zdobyciu fortów wkroczyli przez płońskie mosty do Grodna. Bolszewicy wycofali się w kierunku na Lidę. Równoległe do walk o Grodno toczyły się boje w okolicach Obuchowa / 25 - 26 IX /. Dowodzony przez płk. Borutę-Spiechowicza 4 Pułk Strzelców Podchalańskich rozbił tam 49 pp sowieckiej. Następnie jednak Polacy zostali otoczeni przez cofające się od Grodna: 56 dywizje radziecką i 1 Pułk Kawalerii. Żołnierze Spiechowicza ponieśli ciężkie straty. Zdolali jednak opóźnić i dezorganizować cofające się wojska sowieckie. Umożliwiło to z kolei 1 Dywizji Piechoty Legionów opanowanie głównego kierunku odwrotu 3 armii nieprzyjaciela.

Krwawy Bór pod Papiernią 27 - 28 IX 1920

Bitwa stoczona przez 85 Pułk Strzelców Wileńskich i 86 Minski Pułk Piechoty, z wycofującymi się spod Grodna dywizjami sowieckimi: 2, 5, 6 i 56, wchodzącymi w skład 3 armii. W nocy z 27 na 28 września rozpoczęły się niezwykle ciężkie zmagania w lesie nazwanym później "Krwawym Borem". Walki prowadzono w ciemnościach, tak, że walczone wylaczono na bagnety i kolby. Ogień prowadzono salwami na oslep, tam, skąd dochodziła obca mowa. Niejednokrotnie oddziały uderzały na swoich. Wreszcie około 20 tysięcy bolszewików przedarło się w kierunku na Lidę, tracąc niemal całą artylerię i karabiny maszynowe. W ciągu następnych dwóch dni całe wojsko radzieckie zostało ostatecznie rozgromione w rejonie Lidy przez 3 Dywizję Piechoty Legionów. Zopr. ac i at.

